Unøyaktig om klima og flyktninger

ILAN KELMAN
forsker, CICERO Senter for klimaforskning
(ilan.kelman@cicero.uio.no)

Film: Climate Refugees (2010)
Regissør/manusansvarlig: Michael P. Nash

Vil klimaendringer medføre at millioner flykter over grensene, bidrar til konflikter og tar over vestlige land? Ikke ifølge forskningen. Men dette faktumet har ikke holdt filmskaperen Michael Nash fra å presentere apokalyptiske scenarioer i dokumentarfilmen Climate Refugees.

Climate Refugees byr på både fakta og fantasi. Bildene av lidelse som følge av katastrofe er ekte, selv om de noen ganger framstår som litt overdrevne. Intervjuene med forskere og amerikanske politikere gir nyttige perspektiver og ofte korrekte kommentarer til problemene som menneskeheten står overfor og mulige løsninger. Men fornuftige, viktige beskjeder som formidles i filmen, blir preget av filmskaperens forsøk på å koble alt i filmen til problematikken omkring klimaflyktninger.

De vitenskapelige feilene i filmen ser vi ved at klimaendringer får skylden for alle katastrofene og alle menneskene på flukt som filmen viser. Orkanen Katrina fra 2005 blir av mange brukt som et godt eksempel på følgene av klimaendringer. Og det stemmer at økt temperatur i havet *kan* ha økt intensiteten til orkanen Katrina. Men de katastrofale følgene henger nøye sammen med at New Orleans er en by bygget under havnivået uten tilstrekkelige tiltak for flomvern. Dessuten må flere faktorer vurderes for å forklare de katastrofale følgene av Katrina; som raseskille, fattigdom og mangelfull håndtering av katastroferisikoen – til tross for at man visste hvilken trussel som var der. Ingen av disse faktorene har noe med klimaendringer å gjøre.

Det kan se ut til at filmskaperen ønsker å skremme seeren med mulighetene for en økt strøm av flyktninger. Dramatiske røde piler tegnes fra fattige land til rikere områder. Og kommentarstemmen forteller at barna våre kan komme til å dø i kampen mot klimaflyktningene. Målet virker å være en appell til amerikansk patriotisme.

Filmen tar imidlertid også sterkt til orde for en bærekraftig livsstil, og den peker på de mulighetene hver og en av oss har til å handle i tråd med dette. Selv om filmen på en litt uheldig måte framhever storskala teknologiske løsninger, er noen av de som blir intervjuet, klare på at vi alle må være med på å ta ansvar for en bærekraftig utvikling. Dette er en måte å motvirke klimaendringene på. Samtidig er budskapet det samme som ble formidlet på 1960- og 70-tallet, lenge før det var vanlig å snakke om klimaendringer.

Filmen har en imponerende konklusjon om at det er viktig å redusere sårbarheten og øke bærekraften. Men det at filmen knytter klimaendringer og flyktninger sammen hele veien, svekker det som kunne vært et viktig bidrag med muligheter for å utgjøre en forskjell.

Lesetips fra Klima

Det biologiske mennesket

- individer og samfunn i lys av evolusjon

Terje Bongard og Eivin Røskaft ga i 2010 ut denne boka, som ved lanseringen blant annet ble betegnet som «det definitive framlegget om biologiens rolle i mennesker og samfunn».

Ifølge Tapir Akademisk Forlag gir boka «en grensesprengende forklaring på hvorfor menneskene er som vi er». Den henviser blant annet til menneskets tre milliarder år med evolusjonshistorie, der evolusjonens konsekvenser omfatter både følelser og handlinger. Budskapet er at kunnskap om det biologiske mennesket må nå ut til alle. Det trengs økt forståelse for at dagens globale menneskeatferd truer framtida og at løsningen ligger i fellesskapet.

The Great Disruption

How the Climate Crisis Will Transform the Global Economy

Paul Gildings bok forteller oss at det er på tide å slutte med bare å bekymre oss for klimaendringer. I stedet må vi gjøre oss klare for konsekvensene. En global krise kan ikke unngås. Bloomsbury Publishings omtale av Gildings bok slår fast at den første «versjonen» av den økonomiske veksten har nådd toppen. Boka starter kort og godt med at forfatteren konstaterer «The Earth is full», og han gjør det klart for oss at vi heretter ikke har noe annet valg enn å forandre samfunnet og økonomien vår, hvis vi skal unngå økonomisk kollaps og kaos.